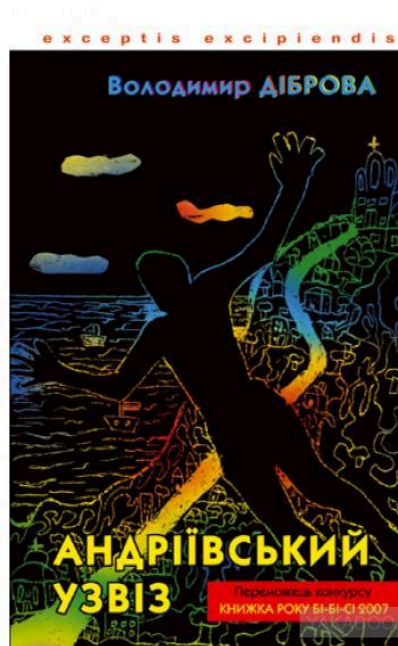

Тема уроку. Володимир Діброва. "Андріївський узвіз"

Теоретичний блок

1. Pozнайомтеся із відомостями про Володимира Діброва. (короткий конспект)

Володимир Діброва - письменник, перекладач, есеїст.

Він представник «задушеного покоління», той, чия молодість припала на період брежнєвського застою, той, хто, наспівуючи пісні «Бітлз», висміював комуністичну ідеологію й плекав замість радянського колективізму індивідуалізм.

Народився 11 серпня 1951, у місті Донецьку. Батько — Георгій Савич Діброва, мати Нона Дмитрівна.

Вчився у Київському університеті імені Тараса Шевченка, на факультеті романо-германської філології, відділ перекладачів (1968—1973).

У 1985—1988 — аспірант Інституту літератури ім. Т.Шевченка АНУ.

Яскравий представник «андеграундної альтернативи» 1970 — 1980-х років, що творилася паралельно до радянського офіціозу — у самвидаві.

Дебютувавши наприкінці «перестройки» двома книжками в офіційному друці («Тексти з назвами і без назв», 1990; «Пісні Бітлз», 1991), він одразу став одним із найпопулярніших українських прозаїків, перекладеним у Німеччині, Польщі, Угорщині, Шотландії, США, Канаді.

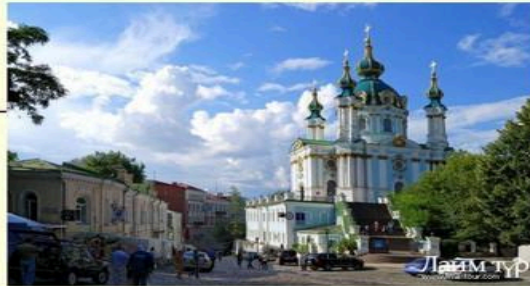
1996 року перекладався в американському видавництві «Northwestern University Press».

Нагороджений премією ім. Миколи Лукаша.

Від 1994 року живе й працює в США, викладає в Українському науковому інституті Гарвардського університету.

2007 року - роман «Андріївський узвіз» переміг на третьому конкурсі «Книга року Бі-Бі-Сі».

2. Історичний екскурс

- Андріївський узвіз — історична вулиця Києва, що з'єднує Поділ з центральною частиною міста. Пролягає від Конtrakтової площі до Володимирської та Десятинної вулиць.

- Існує легенда, відповідно до якої місце, де тепер тече Дніпро, було морем. Коли св. Андрій прийшов у Київ і побудував на горі, де зараз стоїть Андріївська церква, хрест, то все море сплигло униз. Але деяка частина його залишилася і сховалася під Андріївською горою. Коли пізніше тут побудували церкву, то під престолом відкрилася криниця. В Андріївській церкві нема дзвонів, тому що, за легендою, при першому ж ударі вода прокинулася б і залила не тільки Київ, але і все Лівобережжя.

Прочитайте анотацію роману «Андріївський узвіз».

АНОТАЦІЯ

Це – «роман-подорож» сучасного українського письменника Володимира Діброви. На початку твору його головний герой, потрапивши на свято міста, піднімається Андріївським узвозом. Там він опиняється в критичній ситуації, непритомніє і ніби подорожує в бік дитинства.

Він робить п'ять зупинок у ключових моментах свого життя, де ще раз переживає кохання й хворобу, стає свідком суспільних змін, просувається по службі, робить ті самі помилки й перші дитячі кроки у пізнанні світу. Цього разу він бачить та розуміє все, але нічого не може змінити. А ще він дізнається, що в його житті була таємниця, про яку він, виявляється, знав, починаючи із п'яти років. Ця таємниця ніколи не залишала його, особливо в ситуаціях небезпеки та скрути.

Події цієї подорожі охоплюють 1948 - 2002 роки й відбуваються на тлі Андріївського узвозу – вулиці, яка з'єднує низ міста з верхом, дитинство героя – зі зрілістю, скороминуще – із вічним. Роман «Андріївський узвіз» розрахований не лише на шанувальників рідного слова, але й на всіх, хто звик читати.

3. Прочитайте стислий сюжет книги.

У «Андріївському узвозі» 54-річного чоловіка зі смаком і досвідом, чоловіка, який відчував при ходьбі кожен м'яз свого тіла, який дослужився до посади проректора, раптово хапає інсульт. Оскільки держава прирівняла науковців до держслужбовців, пенсія в чоловіка має бути не найгіршою. Проте це його чомусь не радує. У нього є донька, дружина, два зяті — колишній і актуальний – обидва талановиті поети.

У чоловіка намічається внук, якого назвуть на честь діда. І це найсвітліший момент роману. У чоловіка є друг-ректор, з яким він розсварився через клятву ректорку, і коханка, яка брутально кидає чоловіка, бо виходить заміж за іноземця. Через відкоша, отриманого від останньої коханки, у чоловіка й стався інсульт. На щастя, після лікування йому милостиво повернули всі досі паралізовані частини тіла. Після такого дива герой повернувся не тільки в лоно родини, а й у лоно церкви.

На святі міста, що традиційно відбувається на Андріївському узвозі, із чоловіком стався другий інсульт. У коматозному стані він мандрує в потойбіччя. Виринаючи із потойбіччя й потрапляючи в реальність, чоловік бачить обличчя дружини, осяяне любов'ю, в якому збіглися початок і кінець. Він розуміє — йому вибачили.

4. Подумайте над наступними питаннями:

- Чим твір Володимира Діброви може захопити сучасного читача?
- Як ви ставитесь до поведінки персонажів?

5. Пропоную прочитати вислови сучасної літературної критики про роман «Андріївський узвіз».

Як на перманентного перелюбника й ловеласа пенсійного віку така кінцівка видається усе-таки сентиментальною. Саме через це роман «Андріївський узвіз», незважаючи на домінуючий трагікомізм, прочитується як фарс і водевіль.

В. Діброва нагадує читачам: смерть — не найгірше, що може трапитися із нами в житті. Трагічною, на думку прозаїка, є відірваність української людини від християнської й національної традиції, про що свідчить фальшиве нацреалістичне дійство, яке змушений оглядати чоловік увечері перед першим інсультом. Трагічною є родина без любові, дружба без довіри. За В. Дібровою, нещастя нерідко об'єднує родину значно ефективніше, ніж щастя, а співчуття є одним із різновидів любові, — можливо, найзворушливішим. Трагічним є й розчарування людини, коли талант виявляється підробним, а справа життя — пшиком.

В. Діброва знає, що вартість людини вимірюється тим, наскільки гідно вона витримує удари долі, а також її здатністю залишатися на висоті за найскрутніших обставин. Проте його герой у переломні моменти воліє все-таки рятуватися втечею. Він просто хапається за рятувну лину — й летить.

У романі «Андріївський узвіз» В. Діброва намагався вписати біографію свого «задушеного покоління» в історію України, хоча й не показав геноциду власної родини як основи незалежності. З висоти пташиного польоту над Андріївським узвозом його герою відкривається те, що прийнято називати Задумом. Як і в усій своїй творчості, В. Діброва передає відчуття приреченості свого покоління, що народилося не в тому місці й не в той час.

Мотиви у цьому романі теж традиційні. Центральним є мотив любові, який так оптимістично прозвучав свого часу ще у лричній післямові до роману «Бурдик»: «Любов — це те, що є завжди! Серед того, чого нема ніколи!» У «Андріївському узвозі» любов перетворюється на метафоричну лину, вхопившись за яку, чоловік подорожує в часі, здійснюючи п'ять зупинок, що символізують вузлові моменти його біографії. Саме на п'ятій зупинці, у дитинстві, герой розкриває читачеві свою таємницю. Дитиною він прагнув покататися на тарзанці, але дорослі категорично забороняли йому це робити. Маленький хлопчик зрозумів — дорослі нещасні, бо бояться розігнатися, схопитися за лину й відірватися від землі.

Людське життя надто коротке — лише п'ять зупинок, і ти вже сивий, розбитий інсультом, падаєш посеред вулиці й хтозна, чи піднімешся. Що лишається? Хіба що схопитися за лину минулого, щоб повернутися туди, де вже був. І з кожним кроком назад знімати з себе, немов лушпиння, дріб'язкові клопоти та інтриги, захоплення та невдачі, амбіції та проблеми, характерні певному вікові... Герой книги проходить п'ять зупинок: Статечний вік — Зрілість — Молодість — Юність — Дитинство. І наприкінці бачить, що навіть опинившись у точці відліку, не має змоги щось змінити: «В який би він зараз бік не пішов, він вже знає, чому його так вабить лина. Він бачив, що вона проходить через все його життя».

Домашнє завдання

1. Скласти паспорт твору <https://dovidka.biz.ua/andriivskyy-uzviz-analiz/>

2. Прочитайте В.Діброва «Андріївський узвіз»
<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=14106>